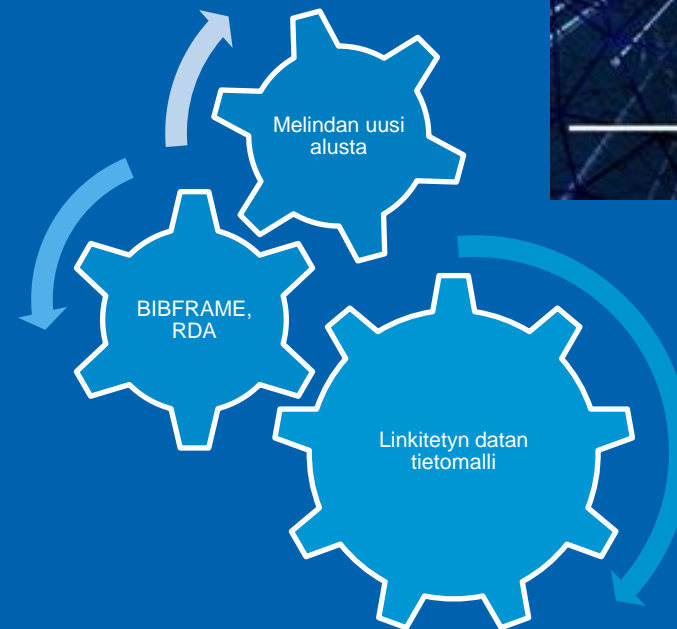

Kohti metatietovisiota -jatko projekti

Kirjastot.fi:n koordinaatioryhmä
11.12.2023

Kaisa Hypén, Turun kaupunginkirjasto

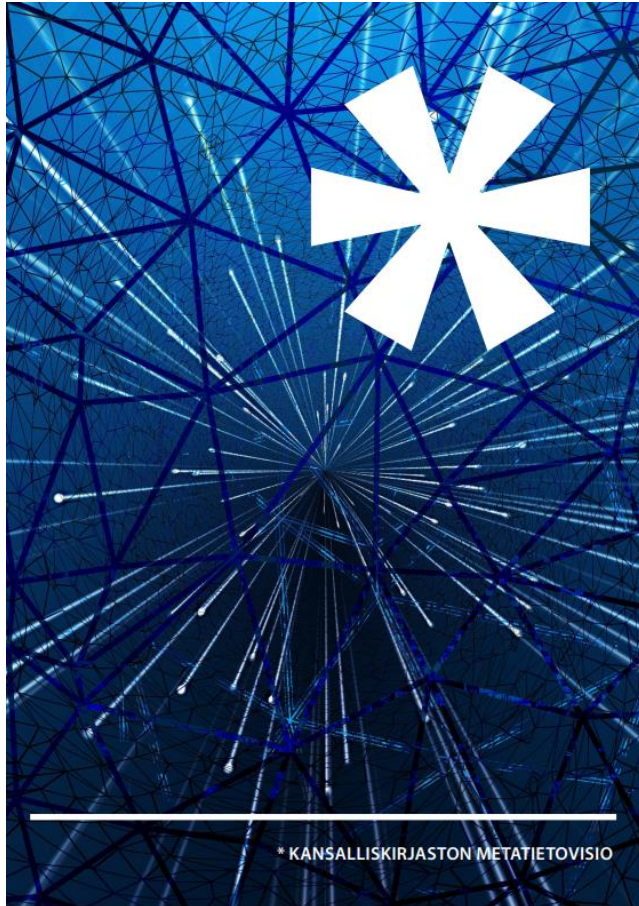

Linkitetty kirjastodata muuttaa metatiedon perusteita ja sen tuottamisen käytäntöjä

Linkitetty kirjastodata

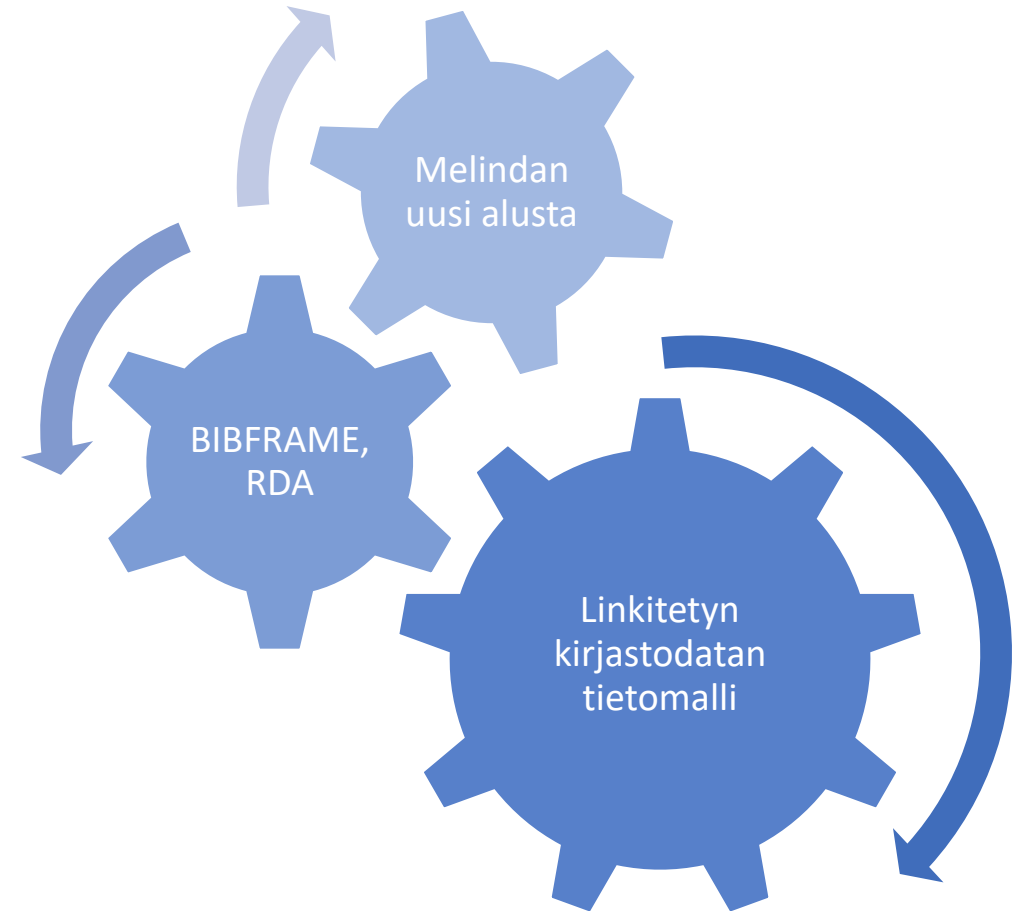
- Linkittäminen primäärituotannon rinnalle – kuvailutyön säästö
 - Helpottaa kuvailutyötä esimerkiksi teostietueiden käyttöönoton kautta
 - Puoliautomaattisten menetelmien hyödyntäminen
- Metatiedon uudelleenkäyttöarvo nousee erityisesti kirjastosektorin ulkopuolella
 - Rikastusmahdollisuudet paranevat, esimerkiksi tutkimusdataan linkittäminen
- Tiedonhaun uudet mahdollisuudet asiakkaan näkökulmasta
 - Edistää RDA-kuvailusäännöstön monipuolista hyödyntämistä

Muutoksen ajurit

Kansalliskirjaston
metatietovisio 2020:

- metatiedon tulee olla kattavaa, ajantasaista, laadukasta, luotettavaa ja auktorisoitua
- metatieto tuotetaan yhteistyössä, yhteisiä metatietovarantoja ja työnjakoa hyödyntäen

Kirjastojen linkitetyn datan jatkumo

Piki-kirjastot
Melindaan 2015

Päätös RDA:n
käyttöön otosta
2016

2022 -

Melinda

RDA:n
käyttöönotto

Tunnisteet

YSasta
YSOon

Uudistuva
RDA

Melindan
uusi alusta

202?

Ontologiat

BIBFRAME

Teokset ja
ekspresiot

Yleisten kirjastojen kuvailun ekosysteemi nyt

axiell

Melinda

Hankintaportaali

KIRJASTO-
PALVELU

KirjaVälitys

ONIX-keskus

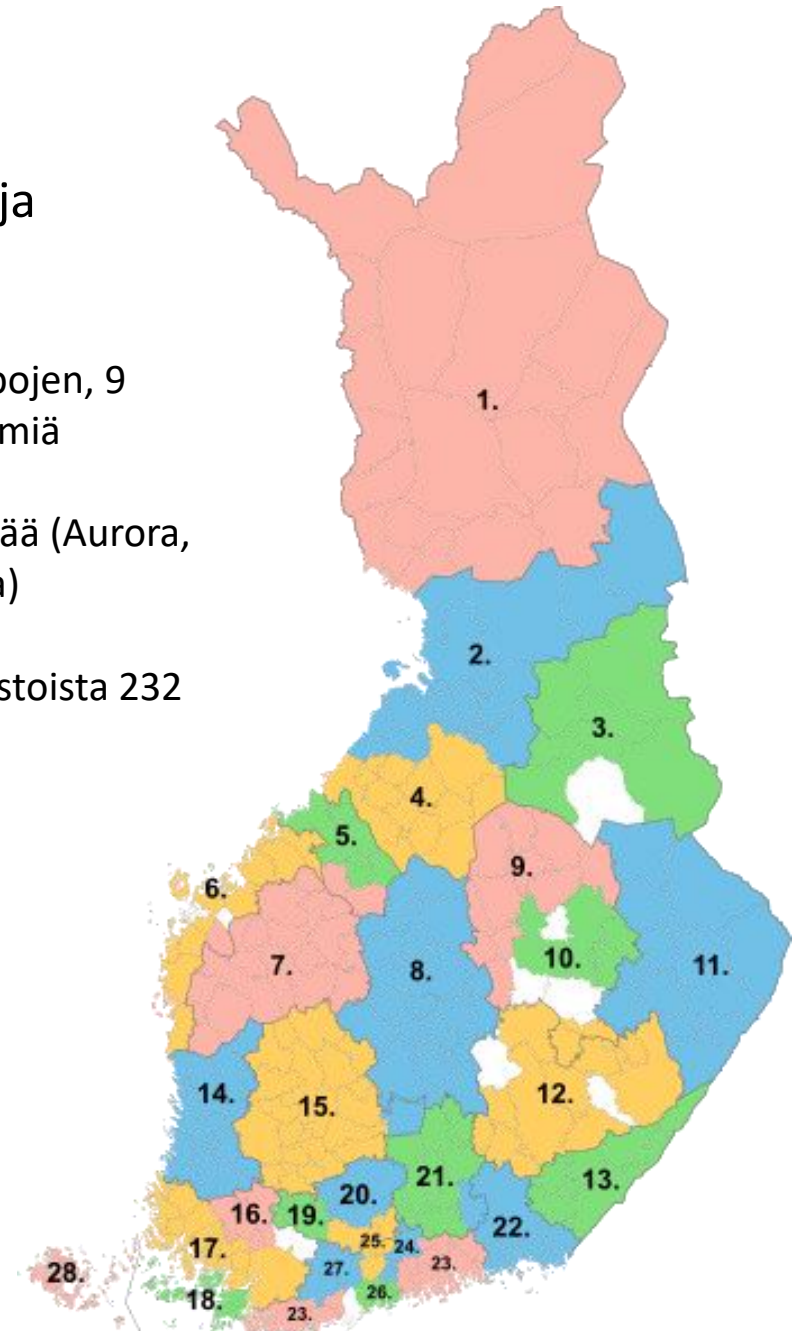

Vapaakappaletuimisto

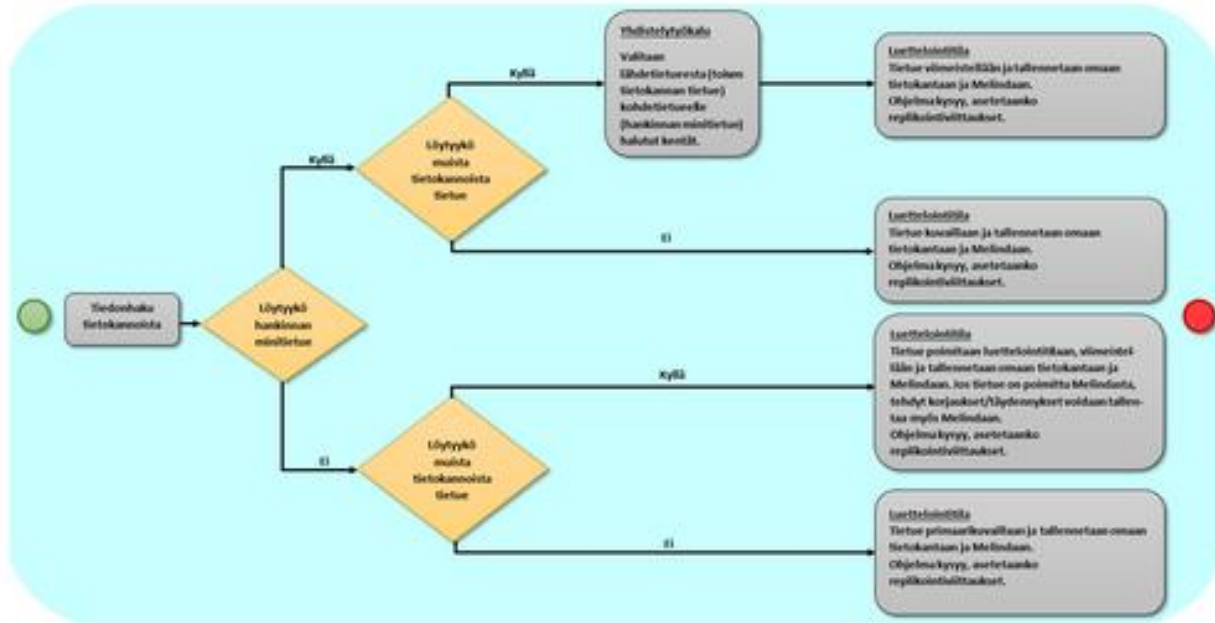
Yleisten kirjastojen kimpat ja järjestelmät

- 36 tietokantaa, joista 27 kimppojen, 9 yksittäisten kirjastojen ylläpitämiä
- Viisi erilaista kirjastojärjestelmää (Aurora, Koha, Mikromarc, Quria, Sierra)
- Tietokannoista 19 (53 %), kirjastoista 232 (80 %) mukana Melindassa

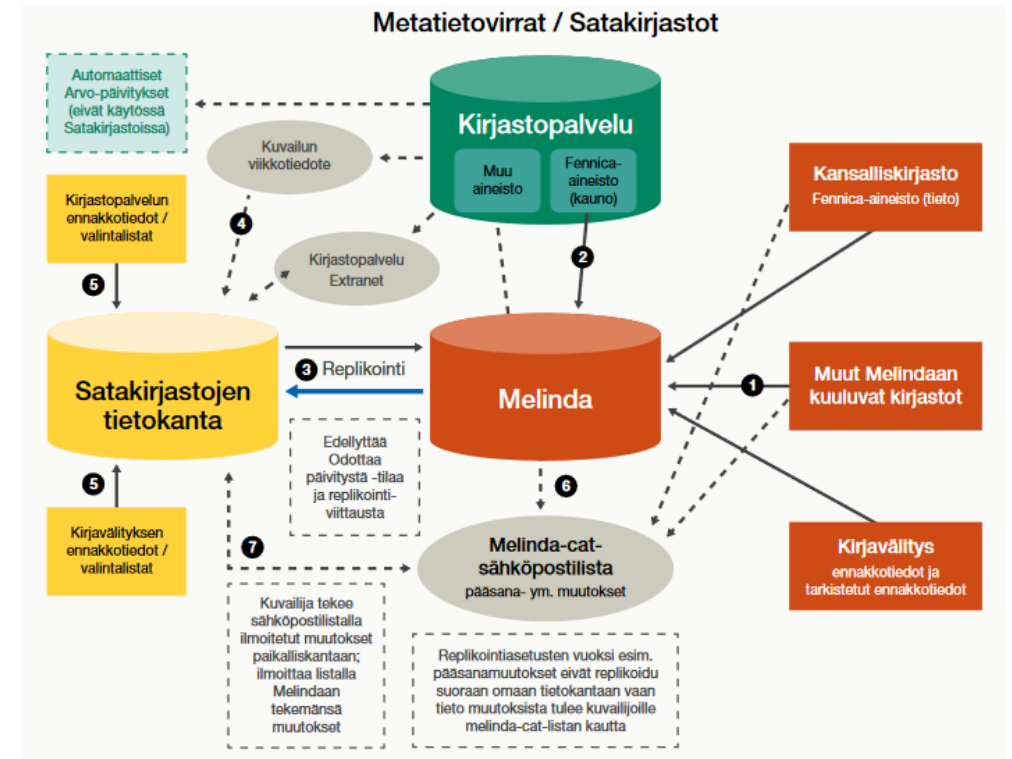
- Yleisten kirjastojen kuvailuun ja metatietovirtoihin liittyvä kokonaisuus on syntynyt vuosien varrella pala palalta ja reaktiivisesti. Kokonaisuus on monimutkainen ja hankalasti hallittava

Tiedontallennus Melindaan

<https://www.kivi.fi/display/melinda/Kuvailuprosessi>

Kuvauksen laatinut Leena Vainikainen, Porin kaupunginkirjasto

- *Melindasta siirrettävät valmiit tietueet vähentävät primaarikuvailun tarvetta – tietueiden siirtely järjestelmien välillä lisää työtä, Melindasta siirrettävät tietueet vaativat muokkaamista*
- *Replikoinnit ja tuplatallennukset hidastavat kuvailua*
- *Melindan ylläpitoon ja laadun parantamiseen liittyvät tehtävät (kuten tuplatietueiden poisto) tuottavat lisätyötä. Se nähdään myös yhteisen metatietovarannon ja työkalun kehittämisenä kaikkien hyödyksi*

Lähde: *Kirjastoaineistojen kuvailu yleisissä kirjastoissa 2021: kyselyn tulosten raportointi*

Käytännön kuvailutyön haasteita (*)

- Melinda ja RDA-kuvailusäännöstö ovat muuttaneet kuvailutyön luonnetta vaativammaksi ja kuvailutyötä keskitetty isompiin kirjastoihin
 - Työmäärä isoimmissa kirjastoissa kasvanut, tehtävänä myös kimpan kirjastojen ohjeistus
 - Hankintavaiheen tietueita käsitellään ja tietueiden poimintaa tehdään yli 60 %:ssa kirjastoista
 - Pienissä kirjastoissa koetaan, että osaamisen ylläpitämiseen ja työn laatuun liittyy haasteita: *“työaika ei oikein riitä siihen, että oltaisiin ajantasalla kuvailun ajankohtaisista asioista”*
- Alan peruskoulutuksessa juurikaan anneta kuvailukoulutusta, eläköityvien kuvailijoiden tilalle ei palkata uutta työntekijää vastaaviin tehtäviin

Metatietotyön organisointia on pohdittu eri näkökulmista, linkit eri hankkeisiin on koottu [Kirjastot.fi-sivustolle](http://Kirjastot.fi):

Yleisten kirjastojen yhteisluettelotyöryhmän raportti 2010

31.12.2010

Keskustelua yleisten kirjastojen kuvailukeskuksen perustamisesta

Tuula Haavisto

6.11.2015

Yleisten kirjastojen neuvosto

Kuvailutyöryhmän esitys Yleisten kirjastojen neuvostolle (YKN), jonka YKN hyväksyi 11.11.2016 Kokkolassa pidetyssä syyskokouksessa

Metatiedon ekosysteemi – kirja-alan alustatalouden perusta

Helsingin kaupunginkirjasto
Kansalliskirjasto

Kohti metatietovisiota – projektit

- toimeksiantaja Yleisten kirjastojen neuvosto
- rahoittaja opetus- ja kulttuuriministeriö
- organisoija Turun kaupunginkirjasto
- kesto 1.4.2022-31.12.2024
- [linkki selvitysvaiheen loppuraporttiin](#)

Turun
kaupunginkirjasto
sai okm:lta
rahoituksen ensin
selvitystyötä, sitten
jatkoprojektia
varten

Henkilöresurssi: ½
htv 1.4.2022-
30.4.2023
(selvitysprojekti),
1.5.2023-31.12.2024
(jatkoprojekti)

Molempien
projektien
ohjausryhmä
Rebekka Pilppula,
Nina Hyvönen, Jouni
Pääkkölä, Niina
Salmenkangas,
Matti Sarmela

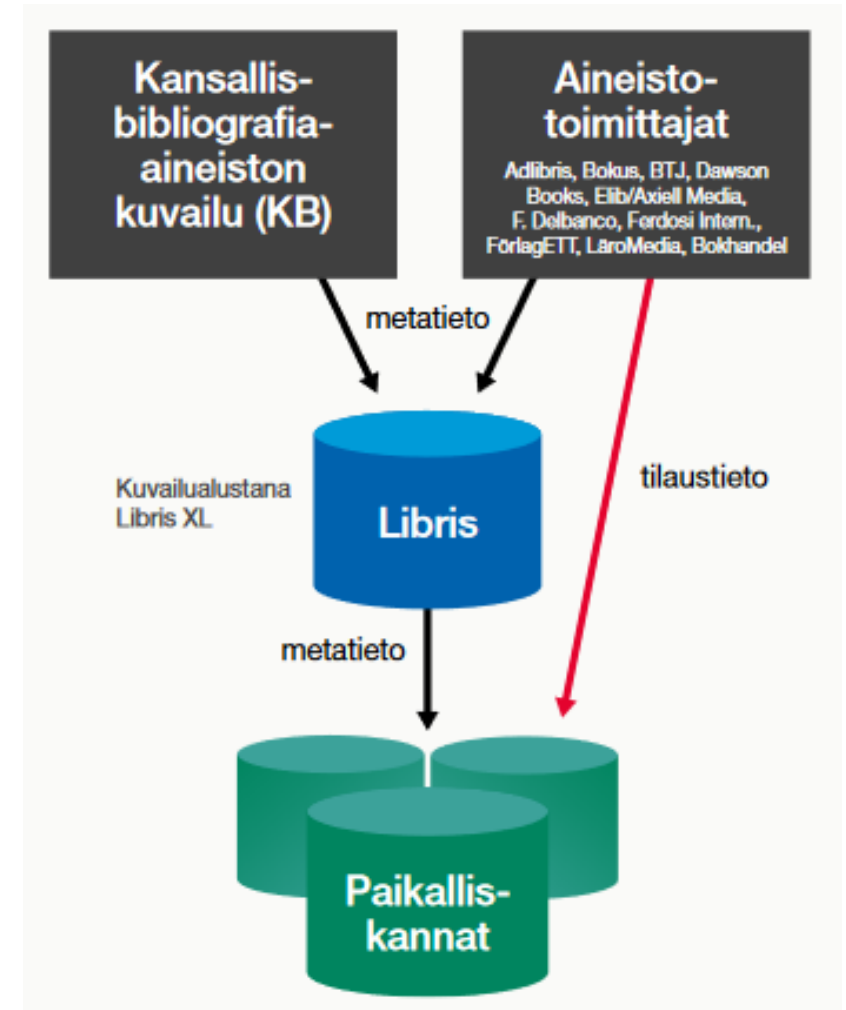

Tuloksista
raportoidaan
YKN:lle ja
tiedotetaan
kirjastokentälle,
selvitysvaiheen
[loppuraportti löytyy verkosta.](#)

Tavoitteena kartoittaa yleisten kirjastojen valmiuksia siirtyä linkitettyyn kirjastodataan ja laatia siirtymän tiekarttaa

Nykytilan kartoitus

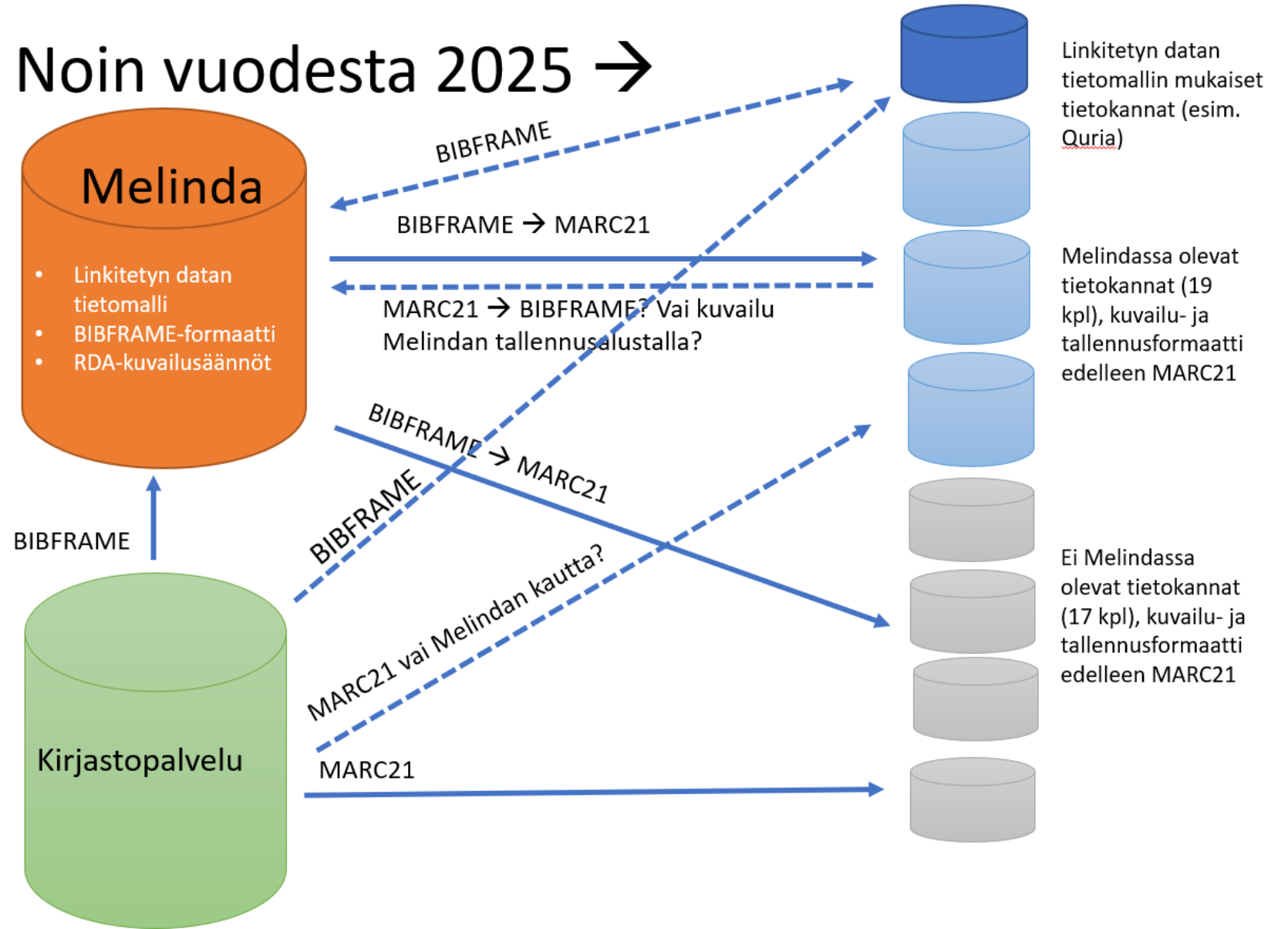
- Kuvailun infrastruktuuri yleisissä kirjastoissa: kuvattu metatietovirtoja
- Kirjastojen muutosvalmiudet: keskustelut kirjastojen/kimppojen kanssa, yli 30 tapaamista
- Yhteistyökumppanit: Kansalliskirjasto, Axiell, Koha-Suomi, Kirjastopalvelu, Kirjavälitys, Ellibs
- Muualla toteutetut ratkaisut: tutustuminen Ruotsissa kehitettyyn malliin

Tulevan ennakointia

”Kirjastojen erilaiset aikataulut seuraavien 5-7 vuoden aikana: osa ottaa uuden formaatin käyttöön nopeammin, osa hitaammin. Kuvailua tuotetaan eri formateilla ja konvertoidaan formaatista toiseen, mistä seuraa hävikkiä ja ehkä epästandardeja tietueita. Onko vaarana suuri sekasotku?”

Muistiinpano Kuopion kaupunginkirjaston kanssa käydystä keskustelusta

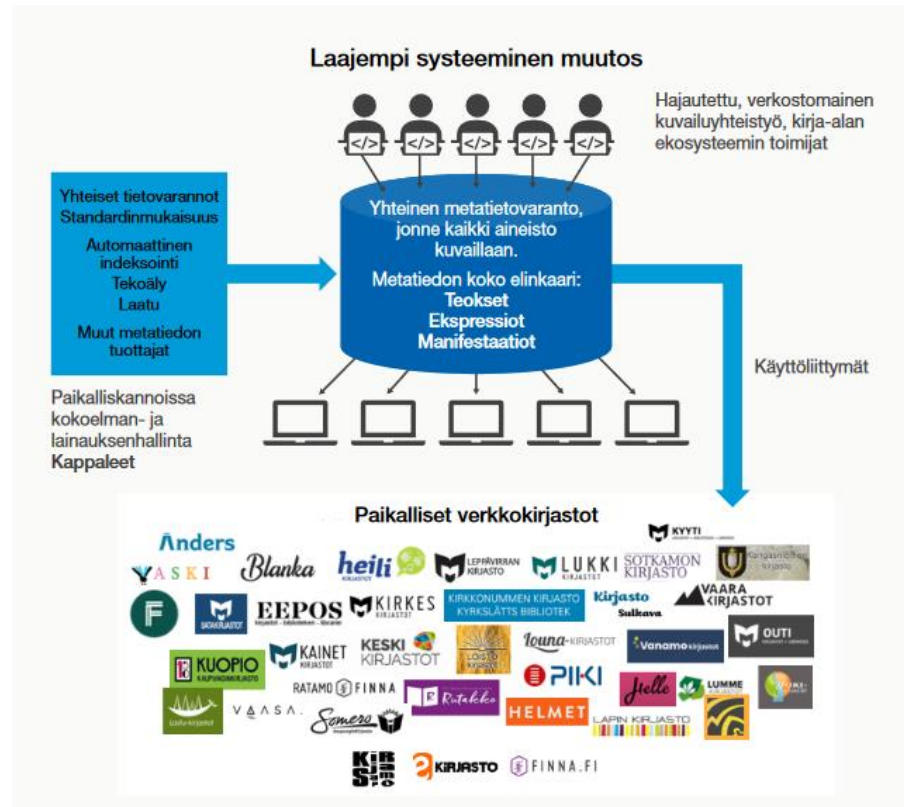
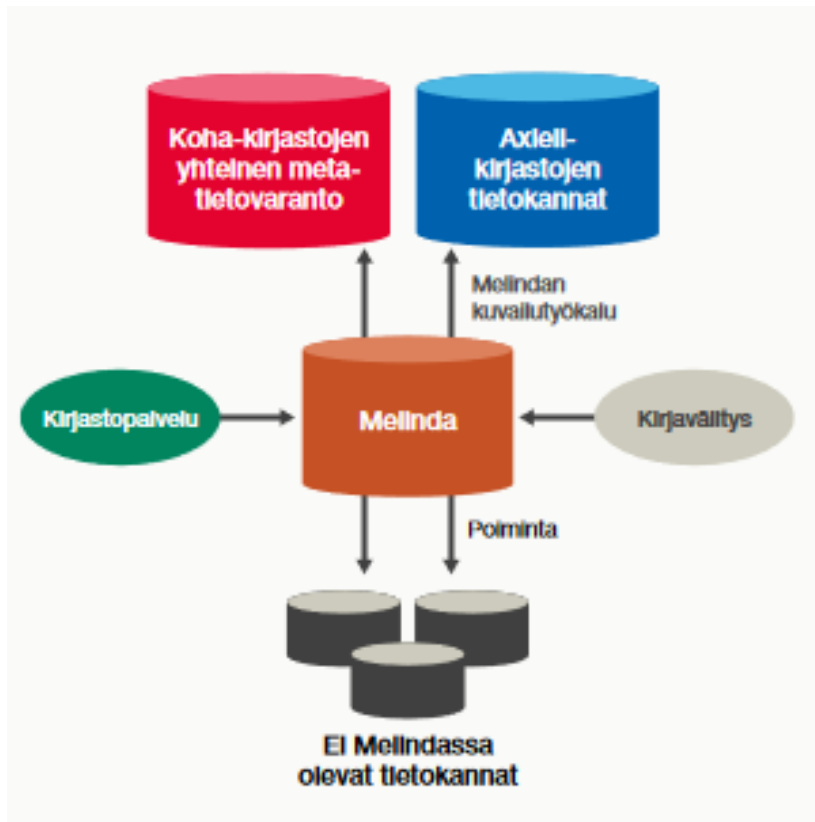
”Linkitetty data tukee suuntausta
keskitettyihin kuvailuratkaisuihin /
metatietovarantoihin ja hajautettuun
tuotantoprosessiin”

Matias Frosterus ja Marja-Liisa Seppälä: *Linkitetty kirjastodata* Melinda
huomenna –webinaari

Tarvitaan tulevaisuusskenaarioita

jotka rakentavat luottamusta siihen, että linkitetyn kirjastodatan työtä vähentävät ominaisuudet toteutuvat kohtuullisen ajan kuluessa.

1. Melinda-kirjastoilla käytössä Melindan tallennusalusta
2. Laajempi systeminen muutos

Yleisten kirjastojen kuvailuyhteistyön tiekartta

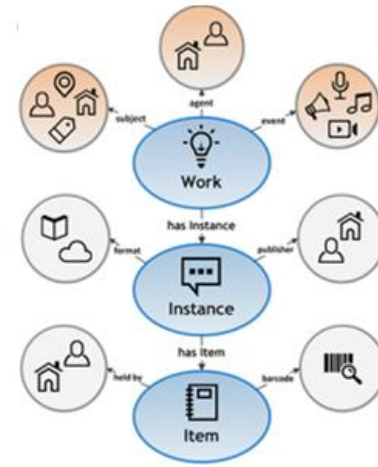

Kuvailutyön vaiheita

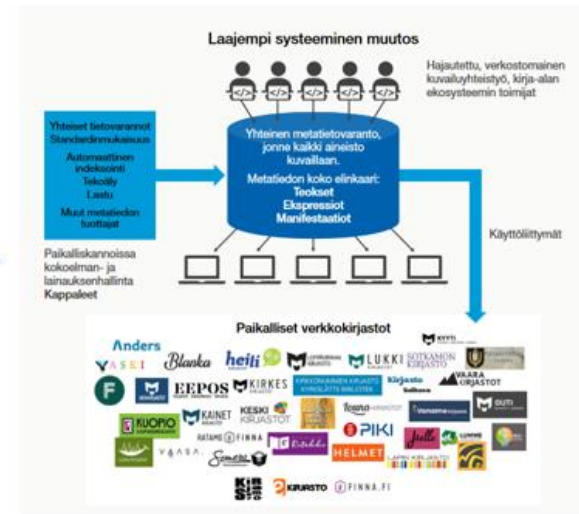
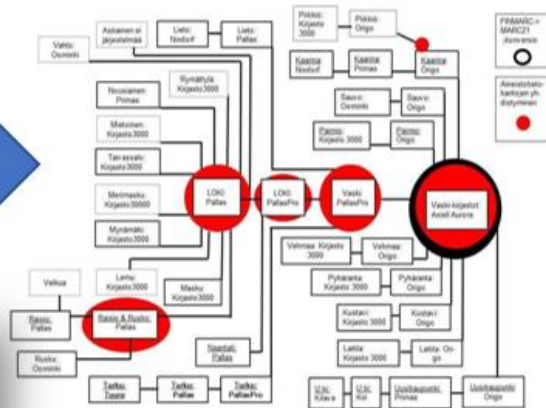
Kortistoista linkittyvään metatietoon

FMT	BK
LDR	00000cam a22006014i 4500
001	018656889
005	20221121133355 0
008	221115120222021x0k 0 0dengjc
020	ja 978-1-78816-343-9 q pehmeäkantinen
035	ja (FI-MELINDA)018656889
040	ja FI-BTJ b fin e rda d FI-Sata
0410	ja eng
084	ja 02.09 2 yki
084	ja 00.09 2 yki
084	ja 86.1 2 yki
1001	ja Pettegree, Andrew. e kirjoittaja.
24514	ja The library : b a fragile history / c Andrew Pettegree & Arthur der Weduwen.
250	ja Paperback edition.
264 1	ja London : b Profile Books, c 2022.
264 4	c ©2021
300	ja 518 sivua, 16 numeroimatonta kuvasivua : b kuvitettu ; c 20 cm
336	ja teksti b txt 2 rdaccontent
337	ja käytettävissä ilman laitetta b n 2 rdamedia
338	ja nide b nc 2 rdacarrier

Erillisistä kuvailuyksiköistä verkostomaiseen yhteistyöhön

Kohti linkitettyä kirjastodataa

Tilanne nyt: Melinda

- Melindalle ei ole toistaiseksi löytynyt korvaajaa, kartoitus- ja selvitystyö jatkuu
 - [Melindan uuden taustajärjestelmän selvitysvaihe päättynyt – arviointi aloitettu | Kansalliskirjasto](#)
 - Aleph käytössä vielä pitkään, Melinda-yhteistyö jatkuu entisellään
 - Päivityksiä MARC-formaattiin
 - Uudistuvan RDA-kuvailusäännöstön soveltaminen

Tilanne nyt: tietomalli

- Tietomallin ja kansallisen BIBFRAME-version kehitystyö meneillään LKD-projektissa → 2024
 - Myös kansainvälinen yhteensopivuus
 - Järjestelmäratkaisun viivästymisen aikana tietomalli saadaan valmiiksi → helpottaa jatkossa mm. paikallisten järjestelmien vaatimusmäärittelyä
- Kirjastoissa eri sektoreilla halua ja intoa varautua muutoksiin ja parantaa tietokantojen laatua – tarvetta kansalliselle koordinoinnille ja ohjeistukselle?

Kysymykset

The background is a vibrant blue color. It is decorated with numerous circles and speech bubbles of various sizes and colors, including white, light blue, and orange. The elements are scattered across the page, creating a dynamic and modern aesthetic.

Kiitos!

Kysymykset, kommentit: kaisa.hypen@turku.fi